

De doortocht door de Jordaan (Jozua 3:13, 15b, 16)

Eerst zal ik hier de relevante gedeelten uit Jozua 3 citeren uit de Herziene Staten Vertaling:

13. *Het zal gebeuren, zodra de voetzolen van de priesters die de ark van de HEERE, de Heere van de hele aarde, dragen, in het water van de Jordaan komen, dat het water van de Jordaan afgesneden wordt, (namelijk) het water dat van bovenaf vloeit; het zal blijven staan als een dam.*

15b: *De Jordaan was helemaal buiten zijn oevers getreden al de dagen van de oogst.*

16. *Het water dat van bovenaf kwam bleef staan. Het bleef staan als een dam heel ver weg bij de stad Adam, die naast Sarthan ligt. En (het water) dat naar de zee van de Vlake, de Zoutzee, stroomde, verdween; het werd afgesneden. Toen stak het volk over, tegenover Jericho.*

Na de uittocht uit Egypte moeten de Israëlieten door de rietzee, zoals in Exodus 14 beschreven wordt. In Exodus 14:21 staat dat een krachtige oostenwind het water liet wegvloeien, waardoor het volk over de drooggevallen zeebodem naar de overkant kon komen. In Jozua 3 moet de volgende generatie Israëlieten ook water oversteken, maar nu gaat het over een drooggevallen rivier. En hier wordt een totaal andere oorzaak genoemd voor het droogvallen van de rivierbedding in vergelijking met die van de zeebodem.

Hier volgt wat uitleg over enkele aspecten uit dit verhaal:

In vers 15 staat dat het in een bepaalde tijd van het jaar gebeurde, namelijk tijdens de oogsttijd. De gersteoogst was in april/mei en de tarweoogst in mei/juni (N.a.v. Jozua 2 kan men de conclusie trekken dat de vlasoogst al achter de rug was). In deze eerste maanden van de zomer werd het meeste smeltwater van de Hermon afgevoerd, waardoor de Jordaan een brede stroom werd en ver buiten zijn winterbedding trad. De rivier kon zo wel bijna een kilometer breed worden. Ook was de stroomsnelheid van de Jordaan in die tijd aanzienlijk. De hoeveelheid water die de Jordaan in die oude tijden verwerkte was oneindig veel meer dan wat men heden ten dage ziet.

Is het blijven staan van het water ‘dat van bovenaf kwam’ een wonder, een bovennatuurlijk verschijnsel, of is er een logische verklaring voor?

In vers 16 staat dat het water ‘bleef staan’, en wel ‘als een dam’. En de plek waar het water bleef staan was bij het stadje Adam, (Tel led-damije), een stadje aan de Jordaan halverwege het meer van Galilea en de Dode Zee, 30 km. ten noorden van Jericho. Enkele kilometers ten zuiden van dit stadje mondde de Jabbok in de Jordaan uit, waar een doorwaadbare plaats was.

Door verschillende onderzoekers wordt een natuurverschijnsel beschreven dat bij de Jordaan optrad, toen deze nog zoveel water verwerkte.

Alfrink, evenals trouwens Soggin (die citeert uit: J. Garstang: Géografie de la Palestine, 1933), die zegt: Het is vaker voorgekomen dat de Jordaanbedding droog liep, gezien de volgende voorbeelden:

De Arabische geograaf Noewairi (overleden 1332) verhaalt, dat sultan Bibars uit Egypte in 1267 de brug over de Jordaan bij *Damije* (= Adam) die hij in 1266 had laten bouwen, moest herstellen, omdat de stroom de pijlers had beschadigd; het werk vorderde slechts langzaam, totdat in de nacht van 7 op 8 december de werklieden plotseling merkten, dat het geruis van het water had opgehouden en vaststelden, dat de bedding van de Jordaan was drooggevallen. Bij nader onderzoek bleek, dat hogerop aan de westelijke oever een zandheuvel, door de

stroming onderspoeld, de rivier in geschoven was en het water tegenhield. Van 's nachts twaalf uur tot 's morgens tien uur lag de Jordaan stroomafwaarts ervan droog.

In 1906 schijnt zich een soortgelijk geval te hebben voorgedaan.

En ook in 1927, toen ten gevolge van aardbevingen (schokken op 11, 13, 17 en 24 juli en 2 augustus) onmiddellijk beneden de doorwaadbare plaats bij *Damije* de hoge westelijke oever instortte en bovendien iets meer ten zuiden ervan een gedeelte van de 45 m hoge rotswand in de Jordaan viel, zodat de stroom totaal was afgesloten en het rivierbed gedurende 22 ½ uur droog lag.

Het is wel heel plausibel dat in Jozua's dagen door een soortgelijk gebeuren de rivier drooggelegd was. Zou het zo nadrukkelijk verwijzen van de plaats (Damije, Adam) niet bedoeld zijn om de oorzaak daar te lokaliseren? Men zou dan aan een oeverinstorting ten gevolge van een aardbeving kunnen denken, waar Richteren 5:4 en Psalm 114:3 op zouden kunnen wijzen. Gezien de expliciete vermelding van de oogsttijd, lijkt ondermijning van een hoge oever met afglijden van een heuvel door de grote hoeveelheid water waarschijnlijker. En daardoor werd de Jordaan stroomafwaarts tijdelijk drooggelegd.

Mogelijk dat iets soortgelijks een rol speelt in het verhaal in 2 Koningen 8, waar Elia en Elisa ook droogvoets de Jordaan overtrekken. Daar wordt namelijk hetzelfde woord 'charava' gebruikt als in Jozua 3 en 4.

Lukas de Grootte, Mei 2025